

תיקון חטא המרגלים וחטא שנאת חנם

של האדם בתוך עצמו

ח"ב – רבה אמונתך

הכח לצאת ממקובעות ומעצבות

א. התביעה להתחדשות

10 תהלים פרק קד

(ל) תְּשַׁלַּח רִיחֶךָ יְבִרְאוּן וְתַחֲדָשׁ פְּנֵי אֲדָמָה :

רש"י תהלים פרק קד פסוק ל

(ל) תשלח רוחך - בתחיית המתים :

15 יקרא רבה (וילנא) פרשת ויקרא פרשה ד

"...א"ר לוי משל לעירוני שהיה נשוי בת מלכים אף על פי שמאכילה כל מעדני עולם אינו יוצא ידי חובתו למה לפי שהיא בת מלכים כך כל מה שיפעל אדם עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו למה שהיא מלמעלה

ספר מסילת ישרים פרק א

בבאור כלל חובת האדם בעולמו

25 יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא.

30 ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרקת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא. והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר צונו עליהן האל יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא רק העולם הזה. על כן הושם האדם בזה העולם

35 בתחלה כדי שעל ידי האמצעים האלה המזדמנים לו כאן יוכל להגיע אל המקום אשר הוכן לו, שהוא העולם הבא, לרוות שם בטוב אשר קנה לו על ידי אמצעים אלה. והוא מה שאמרו, זכרונם לברכה (עירובין כב א): היום לעשותם ומחר לקבל שכרם.

40 המצב הבריא של התחדשות החיים וארבעת היסודות

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נב עמוד ב

45 תנא דבי רבי ישמעאל: אם פגע בך מנוול זה - משכהו לבית המדרש. אם אבן הוא - נימוח, אם ברזל הוא - מתפוצץ. אם אבן הוא - נימוח, דכתיב הוי כל צמא לכו למים, וכתוב אבנים שחקו מים. אם ברזל הוא - מתפוצץ, דכתיב הלא כה דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע.

ב. נפילת היסודות וגורמי המקובעות

ספר שערי קדושה - חלק א שער ב

55 ונחזור בביאור ארבעה היסודות שיש אל קנין המדות. דע כי כל המדות הרעות מושרשות בארבע מדרגות נפש היסודית מצד הרע והקליפה אשר בה, ולכן כל המדות רעות נחלקות לארבעה מינים, וזה פרטם:

60 **יסוד האש ממנו נמשכת הגאווה הנקראת גסות הרוח להיותו היסוד הקל וגבוה מכולם. ובכללה הכעס, כי מפני הגאווה מתכעס האדם כשאין עושים רצונו, ואילו היה שפל רוח ומכיר חסרונו לא היה מתכעס כלל, נמצא כי הגאווה והכעס מזה אחת הם. ותולדותיה שלש. הקפדנות בלבו כי לולא הגאווה לא הי המקפיד בלבו, כענין שבארנו בענין הכעס ובקשת השררה והתגאות על הבריות.**

65 **והשנאה לזולתו על היותו גדול ממנו, וזה ענף מהגאווה גם כן: יסוד הרוח ממנו נמשך דבור הנקרא שיחה בטלה לדברים שאין בהם צורך כלל או נפשיי או גופני. ותולדותיו ארבעה. והן, לדבר חנף, ושקרים, ולשון הרע, ולגלות שבחיו לבריות להתגדל בפניהם:**

100 **יסוד המים ממנו תאות התענוגים כי כן המים מצמיחים כל מיני תענוג, ותולדותיה שתיים. החמדה, לגזול ממון חברו ואשתו וכל אשר לו להתענג בהן. והקנאה, כי יקנא בחברו, אשר לו ממון רב וכיוצא להתענג בו:**

70 **יסוד העפר ממנו מדת העצבות בכל פרטיו, ותולדותיה אחת, והוא העצלות לקיים התורה והמצוות מפני עצבונו על השגת קניני הבלי העולם הזה, או על היסורין הבאים עליו ואינו שמח בחלקו בשום דבר, גם עינו לא תשבע עושר:**

75 הגאווה

התאוה

המעמד החברתי

הפחד

80 ישעיהו פרק ב

(י) בוא בצור והטמן בעפר מפני פחד קולך ומתחזר גאון:

ישעיהו פרק ב

(יט) ובלאו במערות ציאים ובמחלות עפר מפני פחד קולך ומתחזר גאון:

85 בקומנו לערץ הארץ:

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק בראשית לראש חודש כסלו

90 והוא מה שאמרו (ברכות ה' א) לעולם יריגו אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', והוא היפך מכעס דכתיב (קהלת ז', ט') כי כעס בחיק כסילים ינוח. ובגמרא (יומא ע"ב ב) נדרש למה זה מחיר ביד כסיל (משלי י"ז, ט"ז) על שעוסקין בתורה ואין בהם יראת שמים. ורוגז דרבנן הוא להרגיז על היצר הרע שלא יהא כסיל. והוא על ידי היראה פחד יצחק אש דקדושה. וכו'.

95 אורות הקודש ח"ג עמ' רמג – שורש המדות והעצבות:

כל המדות אפשר להעלותן, מפני שיש להן שורש בקדושה, חוץ מהעצבות שאין לה שורש כלל, כי עז וחדוה במקומו. וצריכים להעלות את סיבתה וכיון שהשורש מתעלה גם היא עולה. והשורש של העצבות הוא או גאווה או כעס, או דאגה הבאה מסבתם וכיוצא.

ג. העצבות ושנאת החנם של האדם כלפי עצמו

רמב"ן בראשית פרק א

5 (כו) ויאמר אלהים נעשה אדם - נתייחד בעשיית האדם מאמר בעבור גודל מעלתו, כי אין טבעו כטבע החיה והבהמה אשר ברא במאמר הקודם לו:

והפשט הנכון במלת "נעשה" הוא, מפני שכבר הראית לדעת (לעיל פסוק א) כי האלהים ברא יש מאין ביום הראשון לבדו, ואחר כך מן היסודות ההם הנבראים יצר ועשה. וכאשר נתן במים כח השרוץ לשרוץ נפש חיה והיה המאמר בהם "ישרצו המים", והיה המאמר

10 בבמה "תוצא הארץ", **אמר באדם "נעשה"**, **כלומר אני והארץ הנזכרת נעשה אדם**, שתוציא הארץ הגוף מיסודיה כאשר עשתה בבמה ובחיה, כדכתיב (להלן ב ז) ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, ויתן הוא יתברך הרוח מפי עליון, כדכתיב (שם) ויפח

15 באפיו נשמת חיים:

☒ בחינת חטא המרגלים וחטא שנאת חנם בתוך עצמנו

ד. הכח לצאת מהמקובעות

ספר שפת אמת - שמות - פרשת בא - שנת [תרל"א]

25 החודש הזה לכם. ענין זה לגאולת מצרים. כי בגלות נחסר זה ההתחדשות. כמ"ש בפי ויקם מלך חדש ע"ש. ובשעת הגאולה דהיינו שנתברר שהכל חיות הש"י. ומזה בא התחדשות. **כי חיותו ית' יש בו התחדשות תמיד כמ"ש מחדש בכל יום תמיד. ופי' תמיד בכל יום.**

רק מי ששוכח והוא תוך הטבע כ' אין כל חדש כו'. אבל מי שנדבק בפנימיות חיות הש"י יש בו תמיד התחדשות. וז"ש החודש הזה לכם. שיכול כל א' מישראל לעורר התחדשות זה ע"י אמונה שמברר בלבו שהכל מהש"י. וכו'

איכה פרק ג פסוק כג:

הַדְּשִׁים לַבְּקָרִים רַגְּהָ אֶמּוֹנֶתְךָ:

בראשית רבה (וילנא) פרשת וישלח פרשה עח

35 א [לב, כז] ויאמר שלחני כי עלה השחר, כתיב (איכה ג) **חדשים לבקרים רבה אמונתך**, א"ר שמעון בר אבא על שאתה מחדשנו בכל בקר ובקר **אנו יודעים שאמונתך רבה להחיות לנו את המתים**

☒ כגודל האמונה גודל ההקשבה

40 ☒ עולם של בחירה לעומת חדר בריחה

☒ ריש ליקוטי הלכות - הכח להשכים

איכה רבה (וילנא) פרשה א

45 שאלו את בן עזאי אמרו לו רבינו דרוש לנו דבר אחד ממגילת קינות אמר להם לא גלו ישראל עד שכפרו ביחידו של עולם ובמילה שנתנה לעשרים דורות ובעשרת הדברות ובחמשה ספרי תורה מנין איכ"ה

שמונה קבצים / קובץ ח / רנה.

50 סוד ההשגחה מתפרש הוא דוקא ביחודה של כנסת ישראל. כלומר, כל מה שנעשה בעולם, הוא מכוון בהשגחה מדוייקת, והכל בשביל ישראל שהוא יסוד העולם. ומסוד ההשגחה הזאת באות כל כוונות התורה והמצוות, שכמו שהכל נעשה מאת ד' בשביל ישראל, כן הכל מכוון לעשות רצון ד' בשביל טובת ישראל. עבדו את ד' אלהיכם ואת ישראל עמו. וזהו עומק הרצון של יחוד קוב"ה ושכינתיה שכי"כ התפשטה באומה אמירתו ע"פ המקובלים. כי אני ד' שוכן בישראל. ואור חכמה זו, ובהירות הנשמה הבאה מידיעה ברורה זאת, אינה מתגלה בהדר גאונה כ"א בארץ ישראל, ע"כ רק הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה. ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ - דוקא.

תהלים פרק קטז

60 (ח) כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶתְעִינִי מִדְּמֵעָה אֶתְדַגְּלִי מִדְּחֵי: (ט) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְקֹוֹק בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:

תלמוד בבלי מסכת יומא דף עא עמוד א

65 כי מיפטרי רבנן מהדדי בפומבדיתא אמרי הכי: מחיה חיים יתן לך חיים ארוכים וטובים ומתוקנין. **אתהלך לפני ה' בארצות החיים -**

– "וכי ארץ ישראל ארצות החיים היא, והלא בני אדם מתים בתוכה אמר ר"ל בש"ר אלעזר הקפר מפני שמתיה חיים לימות המשיח. וכו'. ע"ש"

¹ עיין ירושלמי כתובות פרק יב שביאר פסוק זה על מעלת א"י שמתיה יקומו תחילה בבחינת נותן נשמה לעם עליה. ע"ש ובליקוט שמעוני תהלים רמז תתעד

אמר רב יהודה: זה מקום שווקים. כי ארץ ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך. וכי יש שנים של חיים ויש שנים שאינן של חיים: - אמר רבי אלעזר: אלו שנותיו של אדם, המתהפכות עליו מרעה לטובה

עולת רא"ה שחרית לשבת עמ' קכב:

חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא

70 שתהיי יראת-החטא מעורבת עם החיים. כי יש אנשים שיש בהם יראת חטא, אבל אינה חזקה אצלם ועל כן בהיותם מתרחקים מהמון החיים ושאוונם יהיו יראי חטא, וכיוון שיבואו בחברת החיים, במפעלים ובעסקים, תסור מהם יראת החטא, מפני שאינה מוגבלת יחד עם חיים. ועל כן מבקש על חלק טוב זה של החיים, שיש בהם בתוך החיים עצמם יראת חטא, וכענין שאמרו חז"ל "אתהלך לפני ה' בארצות החיים זה מקום השווקים".

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיח עמוד א

80 **וכי מאחר דאיכא הלל הגדול, אנן מאי טעמא אמרינן האי? משום שיש בו חמשה דברים הללו: יציאת מצרים, וקריעת ים סוף, ומתן תורה, ותחית המתים, וחבלו של משיח. יציאת מצרים - דכתיב בצאת ישראל ממצרים, וקריעת ים סוף - דכתיב הים ראה וינס, מתן תורה - דכתיב ההרים רקדו כאילים, תחיית המתים - דכתיב אתהלך לפני ה'¹, חבלו של משיח - דכתיב לא לנו ה' לא לנו. ואמר רבי יוחנן: לא לנו ה' לא לנו - זו שעבוד מלכות, איכא דאמרי, אמר רבי יוחנן: לא לנו ה' לא לנו - זו מלחמת גוג ומגוג**